

Ptuj • Pogovor s častnim občanom Stojanom Kerblerjem

»V bistvu se vse življenje borim za fotografijo ...«

Novi častni občan MO Ptuj je fotografski mojster Stojan Kerbler. Sklep o tem so ptujski mestni svetniki sprejeli 19. junija letos, za častnega občana pa so ga imenovali na osrednji slovesnosti ob 13. prazniku MO Ptuj, ki je bila 1. avgusta.

»O tem, kaj mi pomeni to priznanje, veliko razmišljam, ker je to eno od priznanj, ki ni izključno vezano na fotografijo. Vajen sem priznanj, ki jih prejemam direktno za fotografijo, imenovanje za častnega občana pa je neko širše družbeno priznanje. Ob tem, da je to priznanje meni, je hkrati tudi priznanje fotografiji, ker je še vedno tako, da se mora fotografija za svoje pravo mesto boriti. Jaz se v bistvu vse življenje borim za fotografijo, zato mi je toliko bolj drago, da sem ga prejel kot fotograf,« je po prejemu najvišjega priznanja MO Ptuj za leto 2008 povedal Stojan Kerbler.

Mojster, kako se spominjate začetkov svoje fotografije?

»V tretjem razredu nižje gimnazije sem si zlomil nogo in za eno leto prekinil šolanje. Takrat mi je mama podarila družinski fotoaparatus. Po tretjem razredu v Lovrencu na Dravskem polju sem se v četrti razred nižje gimnazije vpisal na Ptuju. Prve posnetke sem naredil leta 1953, v Foto klubu Ptuj pa sem izdelal tudi prve fotografije. Temnica je bila v kletnih prostorih Magistrata. Slikal sem sošolke in

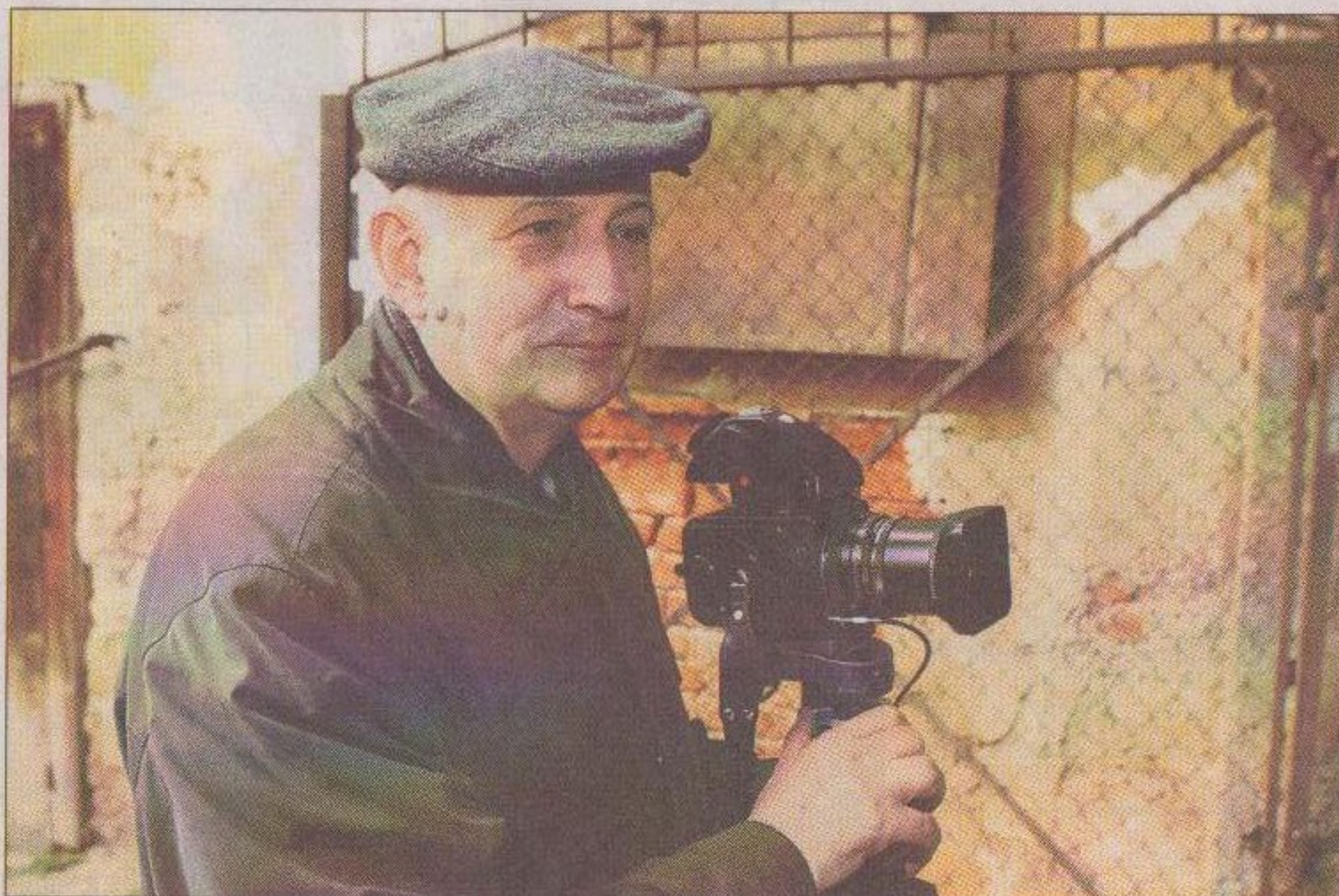

Foto: Crtomir Goznik

»Moje fotografije niso nikoli nastale slučajno. Ko sem šel fotografirat, sem že fotografiral za razstavo.«

niso bile zrele za to, da bi se lahko preživljal kot profesionalni fotograf. Če bi živel v Ljubljani, bi se morda lahko. Ko sem leta 1965 diplomiral, takrat še nisem bil poročen, sem si s prvim kreditom kupil temnico, osnovo, da sem lahko tudi doma izdeloval fotografije.«

Ljudje so na nek način ostali središče vaše fotografije in z nimi povezani

Ste pričakovali, ko ste začeli fotografirati, da bo vaša fotografija tako izstopala od drugih. O tem pričajo preštevne nagrade, ki ste jih prejeli. Vaš opus je dejansko neponovljiv, v slovenskem prostoru pa sploh.

»Tega ne pričakuješ. Imel sem srečo, da sem dosegel velik uspeh že s prvo razstavo. Če imaš uspeh na razstavah, ti

bilo sorazmerno lahko izdelati, za vsako fotografijo imam še danes podrobno zapisano, kako je narejena, da se da izredno lahko ponoviti. Kopije, ki jih pošiljaš na razstave, se sčasoma tudi uničijo.«

Ko danes gledate fotografijo in jo primerjate s svojimi začetki, kakšno paralelo lahko potegnete?

»Danes se fotografija veliko bolj nagiba k likovni umetno-

ter uspel, danes to enostavno več ni mogoče. V Sloveniji je že okrog 50 fotografov, ki so končali visoke šole, pa tudi likovniki, arhitekti, oblikovalci se vse pogosteje odločajo za fotografijo. Tudi marsikateri slikar se odloči za čisto fotografijo kot del slike ali čisto samostojno. Danes gre izrazna fotografija v čisto neko drugo smer.«

Znani ste predvsem po črno-beli fotografiji. Kakšen pa je vaš odnos do barvne fotografije. Se v tej fotografiji da povedati vse tisto, kar se da v črno-beli?

»Vse to, kar sem slikal v črno-beli fotografiji, je po mnenju vseh pravilno, ker gre za fotografijo, ki je v trenutku, ko jo posnameš in narediš, že spomin. Vemo pa, da spomin simbolizira črno-bela fotografija. Tudi pri barvni je lahko tako, vendar gre za drugačne zakonitosti, drugače je slika zgrajena, še na eno stvar več moraš paziti, samo za moj tip fotografije barvna fotografija ni primerna. Jaz še danes vse fotografije sam izdelam. S tem, ko jih sam izdelam, je to izredno kvalitetno, fotografija je točno taka, kot sam želiš, to mi vsi priznavajo. Barvno

ukvarja s fotografijo, vsak si išče nek svoj prostor. Ne samo to, da se vračajo k črno-beli fotografiji, poskušajo tudi posnemati tiste davne stare postopke, kjer si emulzijo sami nanašajo na papir, na platno in na ta način delajo. Si praktično izmišljujejo kamere.«

Kaj lahko poveste o svojem zadnjem ciklusu Dvorišča. Kaj ste želeli z njim povedati?

»Zgodba se je začela v letu 2000, ko sem se upokojil. Takrat sem si na novo opremil temnico in začel načrtno pregledovati stare arhive. Imel sem veliko kvalitetnih posnetkov, ki niso bili nikoli objavljeni. Do leta 2004 oziroma 2005 sem izdeloval še vedno nove stare slike. Ko sem to zaključil, sem začel razmišljati o tem, kaj bi bilo vredno slikati svoji okolici. Odločil sem se za ptujska dvorišča. Prvič sem jih fotografiral leta 2004, odločil sem se za kvadratni format, ker je dvorišče zaprti prostor. Kupil sem si širokotični objektiv in prizmo. Leta 2004 sem dvorišča fotografiral, potem pa nekaj let ne, ker se jih je dalo fotografirati samo v jeseni, ko sem se vrnil s Ptujске Gore in ko je

sošolce, skupinske posnetke. To sem delal ves čas šolanja v gimnaziji. Spomnim se tudi, da so prvi posnetki naslednji dan izginili, ker so bili slabo fiksirani.«

Od prvih posnetkov naprej je vaše življenje tesno povezano s fotografijo, čeprav ste za svoj poklic izbrali drugo področje.

»Po maturi sem se vpisal na elektro fakulteto. Takrat se je zgodila še ena stvar. V drugem letniku sem ponovno zbolel in za eno leto prekinil študij. Sošolci so hodili na predavanja, jaz pa se moral hoditi na sprehode, da bi se mi povrnila kondicija. Ker sem se s fotografijo že ukvarjal, pred tem sem opravil tudi že vse potrebne tečaje, da sem lahko prišel v prostore klubske temnice, sem se odločil, da bom na sprehode hodil s fotoaparatom: da bom imel cilj, da bom slikal za razstave. Leta 1960 sem prvič razstavljal na medfakultetni razstavi v Beogradu. Od tega leta naprej tudi redno razstavljam.«

Nikoli pa niste razmišljali, da bi fotografija postala tudi vaš osnovni poklic, čeprav je na nek način tudi?

»To je res, to najbrž izvira tudi iz mojega značaja, ker moraš imeti za to tudi neke druge lastnosti, si znati izboriti delo, jaz sem drugačen. Moj način dela mi je veliko bolj odgovarjal. Res pa je, da sem si življenje tako organiziral, da sem imel čim več časa za fotografijo. Večan sem na domači kraj, na Ptuj in Ptujsko Goro. Razmere takrat

gledajo na vašo povezanost s običaji, navade.

»Res je. Že v Ljubljani sem slikal ljudi in tudi druge stvari. Ko sem se leta 1965 vrnil na Ptujsko Goro in Ptuj, sem razmišljal o tem, kaj bi bilo vredno slikati za razstave. Ugotovil sem, da so to ljudje, ki so hodili na romanja na Ptujsko Goro, ti kmečki ljudje in pa tisti, ki so hodili na sejme na Ptuj. Na ta način sem prišel do ljudi, ker je bilo v tej okolici to tudi najbolj vredno fotografirati. S teleobjektivom sem fotografiral ljudi na treh tradicionalnih ptujskih sejmih, da sem jih dejansko izločil iz okolice. Potem pa sem prišel do spoznanja, da bi bilo bolje, če bi te ljudi fotografiral v okolju, iz katerega so prihajali. Ker sem ne nek način Haložan, sem se odločil, da bom šel fotografirat Haložane. Za to obdobje mojega fotografiranja v tistem času sta pomembna še dva dogodka, leta 1972 sem si kupil prvi avtomobil, kar je bilo sorazmerno pozno za tehnično izobraženega človeka, ker so imeli moji sošolci avtomobile že kot študenti, in odločitev za 28-milimetrski objektiv, do takrat sem namreč še eksperimentiral. Ta objektiv je moj standard še danes. To pa je pomenilo, da če sem slikal človeka v Haložah, ni bil več izvzet, potegnjen iz pokrajine, okolice, ampak je njen sestavni del. To pa tudi zaradi tega, ker ti široki kot omogoča veliko globinsko ostrino, vedno pa sem uporabljal tudi visoko občutljiv film. Na ta način je tudi vse uspevalo, še globlje sem ostal v ljudeh.«

to daje spodbudo za naprej in naprej delaš. Pri vsem tem pa moraš biti tudi zelo priden, ker če tega ni, ti talent nič ne pomeni. Jaz sem bil dovolj delaven, po drugi strani pa si moral imeti tudi več kopij. V enem letu smo poslali fotografije tudi na sto razstav po svetu. Kopije Haložanov je

bolj nagiba k likovni umetnosti. Vsak fotograf si poskuša razviti nek fotografski jezik, ki se odmika od realnosti. Ko gledaš neko razstavo likovnega umetnika, prvič dosti ne razumeš, če ga spremljaš sproti, pa je to čisto drugače. Enako se sedaj dogaja pri fotografijah. Jaz sem živel v času, ko sem lahko kot ama-

pa ti dela nek servis; če je takšen, da sledi fotografovimi pričakovanjem, je v redu, sicer pa gre vedno za nek kompromis. Ni maksimalno tisto, kar želiš. To je lahko problem pri barvni fotografiji.«

Opazno je, da se nekateri že vračajo k črno-beli fotografiji, tudi v medijih.

»Danes se veliko ljudi

oblačno. Osnova je oblačno vreme, še lepše pa je, če je megla. Če na začetku zime pade sneg, je slika ponovno neuporabna. Nekaj časa mi tudi vremenske razmere niso dopuščale, da bi slikal. Intenzivno pa sem na tem ciklu dejansko delal v jeseni leta 2007 in tudi v letu 2008. Ptujška dvorišča kažejo na to, da je bil Ptuj nekoč zelo bogat, pomemben, na drugi strani pa se čuti, da ljudje, ki danes tam živijo, predstavljajo drugo življenjsko raven. Zato se tudi nisem odločal za to, da bi bili na fotografijah ljudje. Če bi bil na fotografiji človek, bi poudarjal sedanost, ki pa se tako in tako vidi, ali s kolesom, z žogo ali čim podobnim. Ptujška dvorišča so zelo različna ter likovno in pripovedno bogata.«

Mojster fotografije Stojan Kerbler, novi častni občan MO Ptuj, je po upokojitvi še bolj predan fotografiji. Še letos ga čaka več razstav, prav tako pa tudi premiera novega dokumentarnega filma, tretjega po vrsti, ki bo predvidoma novembra letos. Verjetno je edini Ptujčan, o katerem se snemajo dokumentarni filmi. Skromen, kot je, pravi, da bolj kot on govorijo njegove fotografije, ki so toliko močne, toliko pripovedne, da se iz njih da narediti takšna ali drugačna zgodba. To ga veseli, predvsem pa, da se predstavlja fotografija. Letošnje leto je za slavljenca tudi jubilejno leto, v katerem bo dopolnil 70 let izjemno plodnega in ustvarjalnega življenja.

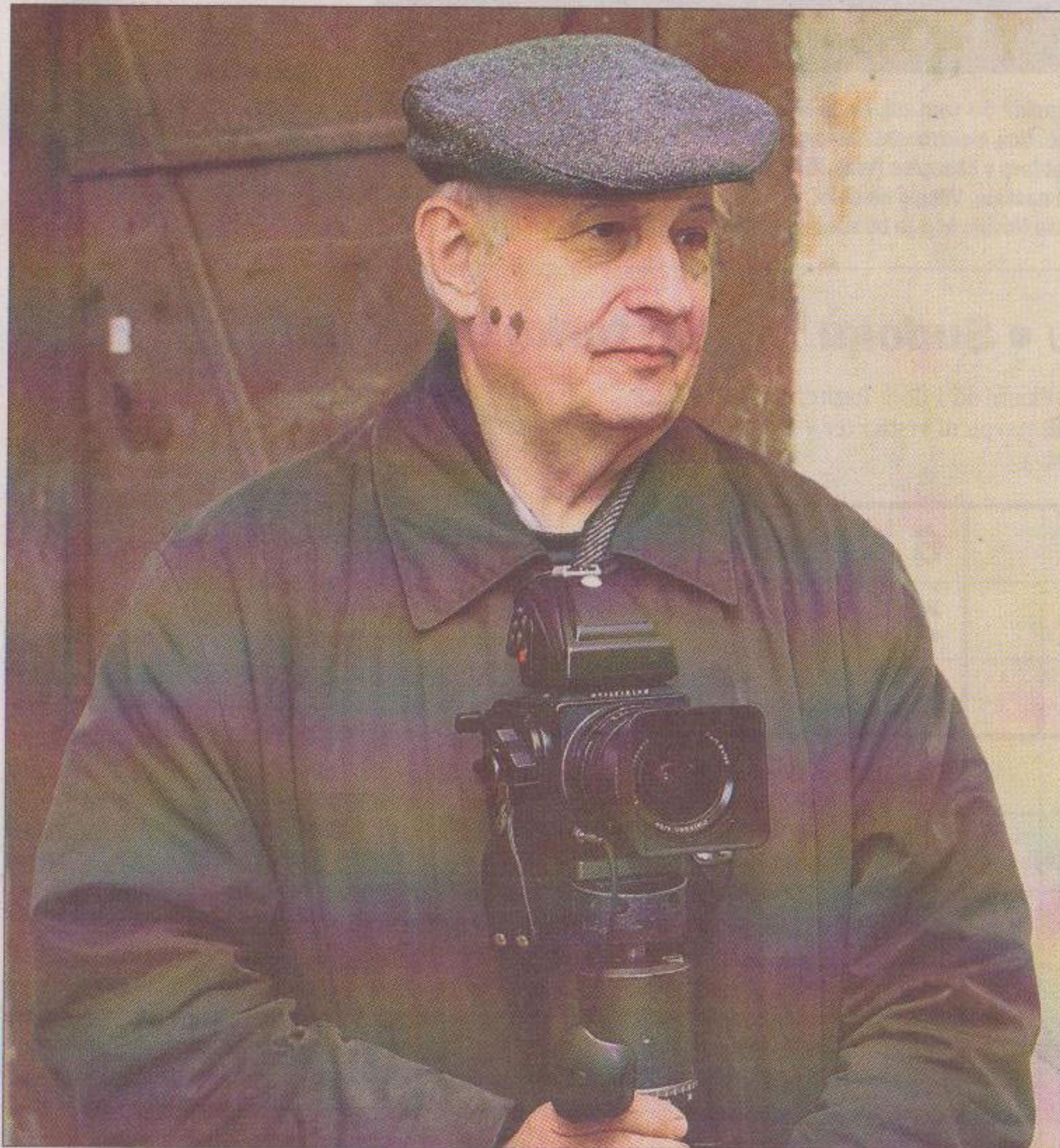

Foto: Crtomir Goznik

Stojan Kerbler, mojster fotografije, novi častni občan MO Ptuj